

MUNI
SPORT

Rozpočet EU a fondy EU

Milena Strachová

Rozpočet EU - Historie

- Každé ze tří Společenství (ESUOD, RSAE, EHS) mělo až do roku 1967 svůj vlastní rozpočet
- S účinností **od července 1967** byla slučovací smlouvou z roku 1965 institucionálně sloučena všechna tři Společenství do jediného Společenství **s jedním hlavním rozpočtem**

Rozpočet EU – Charakteristika

- Rozpočet EU **slouží k financování politik Evropské unie** a k finančnímu zajištění fungování Unie jako takové
- Charakterem i velikostí **se liší od rozpočtů národních států**
 - EU má omezenou roli např. v sociální politice, politice zaměstnanosti, bezpečnostní politice
 - **Např. EU nevyplácí sociální dávky a penze**, nezajišťuje financování zdravotní péče ani neplatí evropskou policii či armádu
- **Z hlediska velikosti rozpočtu, je** objem jeho prostředků vzhledem k ekonomickému potenciálu EU, k počtu obyvatel a rozloze území, **velice malý**

Velikost rozpočtu EU:

- Výše vlastních zdrojů, kterou lze za rok vyžadovat, je v současnosti (na období 2021-2027) **omezena stropem na maximálně 1,4 % hrubého národního důchodu (HND) EU**
 - Pozn. od 2002 do 2020 byla výše max. 1,24 % HND EU
 - Srovnání: rozpočet USA se do roku 2000 pohyboval kolem 14 % HDP
- **Co z toho vyplývá?**
 - **EU svojí činností i financemi většinou jen doplňuje aktivity členských států**
 - **Evropský rozpočet není konstruován jako federální (státní)**

**MUNI
SPORT**

Jak velký je rozpočet Evropské unie na rok 2024?

Rozpočet Evropské unie na rok 2023/2024

2023

168,65 mld. Eur

= cca 4 047 600 000 000 Kč (4 biliony Kč = 4 000 mld. Kč)

2024

189,4 mld. Eur ve výdajových závazcích, 142,6 miliardy eur v prostředcích na platby

**K dispozici bylo ponecháno 360 milionů Eur, aby mohla EU reagovat na
*nepředvídatelné potřeby***

Celkově Rada zaujala obezřetný přístup (solidarita EU s ukrajinským lidem, vyzvala k přijetí společných opatření s cílem omezit správní výdaje, které vlivem vysoké inflace a vysokých cen energií rostou nad původně plánované hodnoty.

Rozpočet EU na rok 2023/2024 (Platby - pokrývají výdaje vyplývající ze závazků, které byly přijaty během daného roku nebo v předchozích letech)

- Jednotný trh, inovace a digitální oblast: 20,19 mld. eur/ 20,83 mld.
- Soudržnost, odolnost a hodnoty: 56,33 mld. eur/ 33,72 mld
- Přírodní zdroje a životní prostředí: 56,75 mld. eur/ 54,15 mld.
- Migrace a správa hranic: 2,78 mld. eur/ 3,25 mld.
- Bezpečnost a obrana: 1,14 mld. eur/ 2,04 mld.
- Sousedství a svět: 13,79 mld. eur/ 15,29 mld.
- Evropská veřejná správa: 11,35 mld. eur /11,99 mld.
- Zvláštní nástroje: 0,95 mld. eur/ 1,73 mld.

• Celkem: 142,63 mld. eur

**MUNI
SPORT**

Jak velký je rozpočet České republiky na rok 2023?

Jaké je saldo rozpočtu?

Návrh rozpočtu ČR na rok 2023/2024

Příjmy státního rozpočtu pocházejí zejména z daní, pojistného na sociální zabezpečení, nedaňových příjmů a evropských fondů.

- **Příjmy:** 1 928 mld. Kč / **1921 mld.**
- **Výdaje:** 2 223 mld. Kč (2,2 bilionu Kč) / **2192 mld.**
- Saldo/schodek: - 295 mld. Kč / - **252 mld.**
- **Zvýšení státního dluhu 256 mld.**
- **Rozpočet Německa v roce 2023:** 476 mld. eur = **11 420 mld. Kč**
(11,4 bilionu Kč)

MUNI SPORT

Zeptali jsme se představitelů EU, jak by měl vypadat rozpočet EU?

https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027/whats-new_en

1. video na straně (1: 24 min)

Zásady rozpočtu EU

Liší se v nějaké zásadě od rozpočtů států?

Zásady rozpočtu EU – 9 zásad

– Uvedené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ze dne 18.7.2018)

- 1) **Zásada VYROVNANOSTI** - příjmy se musí rovnat výdajům. **Neexistuje deficitní hospodaření!!!**
- 2) **Zásada jednotnosti** – všechny příjmy a výdaje musí být zahrnuty v **jediném dokumentu**, aby mohly být finanční zdroje EU **efektivně kontrolovány**
- 3) **Zásada správnosti rozpočtu** – rozpočet **obsahuje veškeré příjmy a výdaje** (bez zaznamenání v rozpočtu nemohou být uskutečněny žádné příjmy ani výdaje)

Zásady rozpočtu EU

4) Zásada každoročnosti – položky v rozpočtu se schvalují na dobu 1 roku (který se shoduje s rokem kalendářním)

5) Zásada účetní jednotky – veškeré transakce jsou vyjádřené v měně **EURO**

6) Zásada univerzálnosti (všeobecnosti) – celkové příjmy rozpočtu musí pokrýt celkové přiděly na platby. **Mezi příjmy se nerozlišuje**, jsou bez rozdílu použity na pokrytí všech výdajů.

Zásady rozpočtu EU

7) Zásada specifikace (přesného stanovení) – jednotlivé prostředky jsou přidělovány na konkrétní výdaje. Všechny příděly **musí být odůvodněny**. Tím se zabrání nejasnostem při přerozdělování finančních prostředků.

8) Zásada řádného finančního řízení– ohled na **hospodárnost**, užitek a účinnost vydaných prostředků

9) Zásada průhlednosti (transparentnosti) – zveřejnění schválené rozpočtu **ve věstníku Evropské unie** do 2 měsíců od jeho přijetí (učiní tak předseda Evropského parlamentu)

**MUNI
SPORT**

Roční rozpočet EU

Roční rozpočet EU

- **Účastní se 3 orgány:**
 - **Evropská komise** – předkládá Radě a Parlamentu návrh rozpočtu (v únoru předchozího roku)
 - **Rada Evropské unie** – schválí rozpočet a předá Parlamentu nebo provede změny a předá Parlamentu (od července do září)
 - **Evropský parlament** – může většinou hlasů svých poslanců doplnit nepovinné výdaje návrhu rozpočtu, a také může donutit Radu, aby dodatečně upravila i část povinných výdajů (dohodovací výbor)
- Pokud Rada a Parlament dohody nedosáhnou, musí Komise předložit nový návrh rozpočtu

**MUNI
SPORT**

Co tvoří příjmy do rozpočtu EU?

Příjmy do rozpočtu EU

1) Tradiční vlastní zdroje (10 % příjmů EU)

- **Cla** na dovoz ze zemí mimo EU
- Stejný sazebník ve všech státech EU
- Členské státy si mohou ponechat 25 %

2) Vlastní zdroj z DPH - podíl na DPH (10 % příjmů EU)

- Malé části daně (0,3 % z DPH) vybírané každou zemí EU

3) Vlastní zdroj z HND (hrubý národní důchod)(70 % příjmů EU)

- **Příspěvky členských států** (státy příspěvek odvádí měsíčně)
- Celkový strop do rozpočtu omezen výší 1,40 % celkového HND členských států
- *Příklad: za první pololetí roku 2023 ČR do rozpočtu EU odvedla 33,9 mld. Kč (průměrně 5,65 mld. Kč měsíčně) a obdržela příjmy ve výši 54,6 mld. Kč*

Příjmy do rozpočtu EU

4) Vlastní zdroj z plastového odpadu (3 - 4 % příjmů EU)

- Zaveden od roku 2021
- Příspěvek členských států odvozený **od množství plastových obalů, které nejsou v dané zemi recyklovány**
- Jednotná sazba **0,80 EUR** za kilogram

5) Ostatní příjmy a zůstatek přenesený z předchozího roku (2 - 8 % příjmů EU)

- **Daně**, které platí zaměstnanci EU ze svých platů
- Příspěvky zemí mimo EU do určitých programů EU
- **Pokuty** (porušení předpisů EU)

**MUNI
SPORT**

Co tvoří výdaje v rozpočtu EU?

Výdaje v rozpočtu EU

- a) **Prostředky na závazky** – pokrývají v daném roce celkové náklady na právní závazky uzavřené na činnosti trvajících několik let

- b) **Prostředky na platby** – pokrývají výdaje spojené s plněním závazků uzavřených v daném rozpočtovém roce nebo v předchozích letech (**peníze z rozpočtu skutečně vyplacené**)

Výdaje v rozpočtu EU - struktura

1) Provozní výdaje, správní výdaje, rozpočty jednotlivých činností

ROZPOČET EU NA ROK 2023 (V MILIONECH EUR)		
Činnost	Závazky	Platby
1. Jednotný trh, inovace a digitální oblast	21 548	20 901
2. Soudržnost, odolnost a hodnoty	70 587	58 059
3. Přírodní zdroje a životní prostředí	57 259	57 456
4. Migrace a správa hranic	3 727	3 038
5. Bezpečnost a obrana	2 117	1 208
6. Sousedství a svět	17 212	13 995
7. Evropská veřejná správa	11 311	11 311
Zvláštní nástroje	2 855	2 680
Celkem	186 617	168 649
Prostředky jako % HND (hrubý národní důchod)	1,14%	1,03%

Výdaje v rozpočtu EU - struktura

2) Víceletý finanční rámec

- Rozděluje rozpočet do okruhů, které odpovídají širokým oblastem politik
- Stanovuje rozpočtové priority daného období
- Plán na 7 let

3) Flexibilita a tematické zvláštní nástroje

- Finanční zdroje vyhrazené na neočekávané krize a situace
- Např. přírodní katastrofy, humanitární krize

**MUNI
SPORT**

2) Víceletý finanční rámec EU

Dlouhodobý rozpočet EU na období 2021-2027

I. JEDNOTNÝ TRH, INOVACE A DIGITÁLNÍ OBLAST 187,4 MLD. EUR

- 1 Výzkum a inovace
- 2 Evropské strategické investice
- 3 Jednotný trh
- 4 Vesmír

SOUDRŽNOST A HODNOTY 442,4 MLD. EUR

- 5 Regionální rozvoj a soudržnost
- 6 Hospodářská a měnová unie
- 7 Investice do lidí, sociální soudržnost a hodnoty

PŘÍRODNÍ ZDROJE A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ 378,9 MLD. EUR

- 8 Zdravotnictví a námořní politika
- 9 Životní prostředí a oblast klimatu

MIGRACE A SPRÁVA HRANIC 34,9 MLD. EUR

- 10 Migrace
- 11 Správa hranic

BEZPEČNOST A OBRANA 27,5 MLD. EUR

- 12 Bezpečnost
- 13 Obrana
- 14 Reakce na krizi

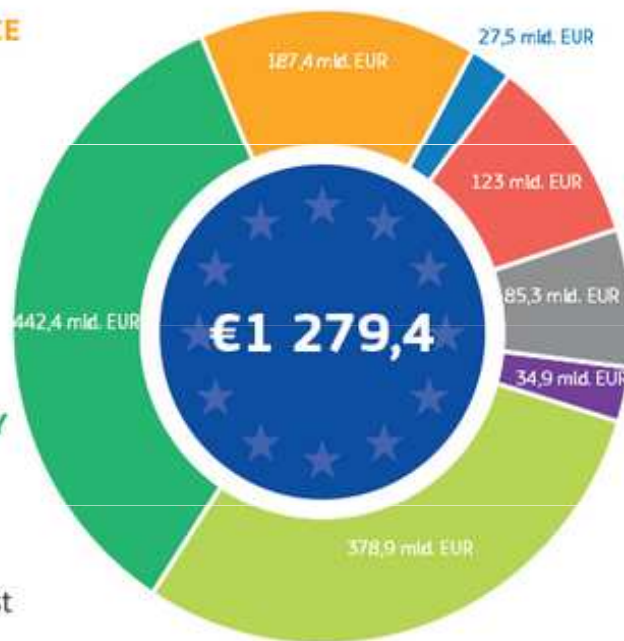
SOUSEDSTVÍ A SVĚT 123 MLD. EUR

- 15 Vnější činnost
- 16 Předvstupní pomoc

EVROPSKÁ VEŘEJNÁ SPRÁVA 85,3 MLD. EUR

- 17 Evropská veřejná správa

+ 750 mld. eur
na nástroj
(NGEU) **Next**
generationEU

NextGenerationEU (NGEU)

- **Plán na podporu oživení Evropy**
- Ve formě půjček a grantů pro členské státy
- Komise uvolní **k dlouhodobému rozpočtu** na období 2021-2027 částku **750 mld. eur** (v cenách 2018)
 - Z nichž až **390 mld. eur** může být použito na **výdaje (granty)**
 - A až **360 mld. eur** na poskytování **půjček** na podporu oživení po koronavirové pandemii
- Finance si Komise **vypůjčí** na kapitálových trzích a úroky budou financovány ze souhrnného rozpočtu EU (splaceno nejpozději do roku 2058)

NextGenerationEU – Ukazatele oživení a odolnosti

1) Make It Green

- investice do technologií **šetrným k životnímu prostředí**,
- lepší **kvalita vody**, méně plastového opadu,
- ve městech **více zeleně**,
- šetrnější postupy **v zemědělství** (zdravé potraviny)

2) Make It Digital

- připojit se v celé EU k superrychlému a širokopásmovému internetu (**5G síť**),
- **digitální identita** (eID) – přístup k veřejným službám online
- **umělá inteligence** pomůže v boji proti změně klimatu a zlepšit zdravotní péči, dopravu, vzdělávání

NextGenerationEU – 2020 - Ukazatele oživení a odolnosti

3) Make It Healthy

- **spolupráce se všemi zeměmi EU** na ochranu před zdravotními hrozbami,
- investice do **výzkumu a inovací** (vývoj očkovacích látek),
- **modernizace zdravotní péče** (přístup k novým technologiím),
- odborná příprava evropských zdravotníků

4) Make It Strong

- **Motivace mladých lidí ke studiu vědy a techniky** – pracovní místa budoucnosti
- **Podpora dalšího vzdělávání a učňovská příprava** (Erasmus+)
- **Granty a půjčky mladým podnikatelům**

NextGenerationEU – 2020 - Ukazatele oživení a odolnosti

5) Make It Equal

- Boj proti rasismu a xenofobii
- **Genderová rovnost** a silnější postavení žen
- Chránit práva **komunity LGBTQI**
- **Posilovat právní předpisy EU**, tak aby postihovaly všechny formy nenávistných projevů a trestným činům z nenávisti

- https://next-generation-eu.europa.eu/index_cs
- video 45 sec

Nástroj NGEU by se měl zaměřit zejména:

- a) **Obnova zaměstnanosti** a vytváření pracovních míst
- b) Oživení udržitelného růstu a zaměstnanosti mezi členskými státy
- c) Investice pro **malé a střední podniky** postižené Covidem-19

- d) **Výzkum a inovace** v reakci na Covid-19
- e) Vytvoření zásob nejdůležitějších potřeb a zdravotnického materiálu - pro rychlou reakci na krizi
- f) Opatření k řešení dopadů krizi Covid-19 na **zemědělství a rozvoj venkova**

MUNI
SPORT

Rozhovor: Předsedkyně von der Leyenová a NextGenerationEU

https://www.youtube.com/watch?v=h63zKB_RkFo&ab_channel=EuropeanCommission

Video 1:52 min

**MUNI
SPORT**

Rozpočet EU – čistí plátcí a čistí příjemci

Kam patří ČR?

Čistí plátcí a příjemci EU

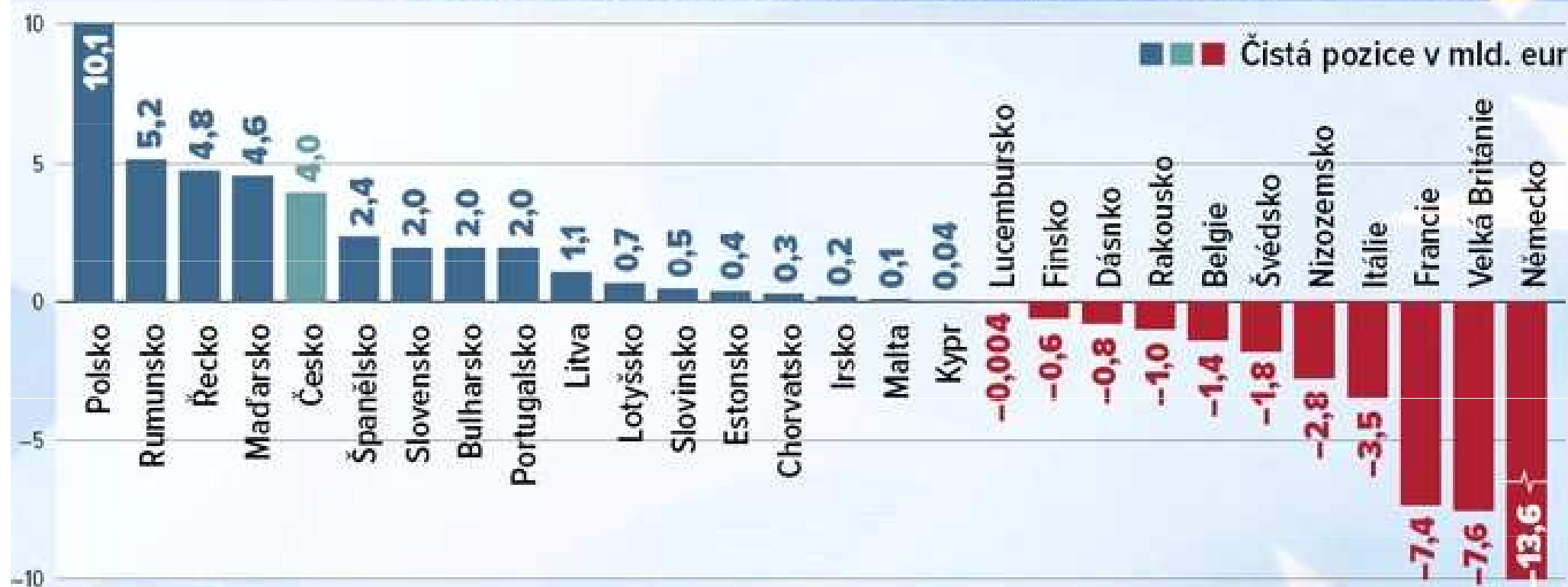
Čistí plátcí

- Země, které **do rozpočtu přispívají více, než z něj získávají**
- Např.: **Německo, Itálie**, Francie, Dánsko, Nizozemí, Finsko, Rakousko, Švédsko

Čistí příjemci

- Země, které **z rozpočtu získávají více, než do něj přispívají**
- Např.: Španělsko, Irsko, **Řecko, Portugalsko**, státy připojené k EU v roce 2004 a později
- <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2305894> (45 sec)

Čistí plátcí a čistí příjemci z evropského rozpočtu (průměrná roční bilance v letech 2014–2016)

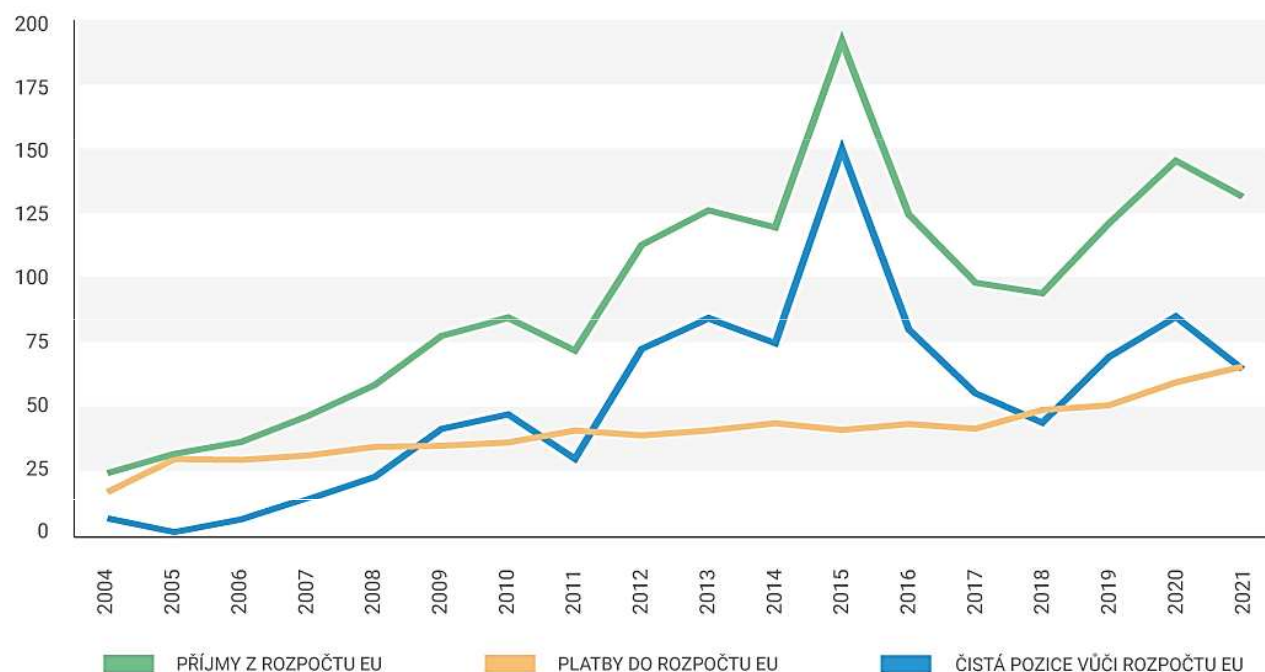

Pramen: Evropská komise

ČR a rozpočet EU – celková bilance

Vývoj příjmů z rozpočtu a odvodů do rozpočtu EU

v mld. Kč

Celkově Česká republika od svého vstupu do Unie 1. května 2004 do 31. prosince 2022

zaplatila do evropského rozpočtu 809,8 miliardy a získala 1,82 bilionu korun.

Kladné saldo čisté pozice Česka ve vztahu k rozpočtu EU tak souhrnně dosáhlo **1,01 bilionu.**

**MUNI
SPORT**

Fondy EU – Regionální politika

Jak se jinak regionální politice EU říká?

Politika hospodářské a sociální soudržnosti

- Princip **solidarity** uvnitř EU
- **Bohatší státy přispívají** na rozvoj chudších států a regionů
- Prostředky se čerpají z fondů **přes operační programy**

Financování z EU – formy (fondů EU):

- a) **Granty** – částečně financovány EU a částečně členskými státy (účel stanoven poskytovatelem)
- b) **Dotace** – spravují národní a regionální orgány (zájemce s konkrétním záměrem)
- c) **Půjčky** – členským státům i státům mimo EU

Obecná klasifikace regionů

- 1) **Zaostalé** regiony
- 2) Poznamenané **restrukturalizací**
- 3) **Periferní** regiony
- 4) **Pohraniční** regiony
- 5) Regiony s **urbanistickými problémy**
- 6) **Venkovské** regiony

- **Regionální politika není primárně zaměřena na státy!!!!**
- Nutnost úspěšného cílení plateb (regiony)
- Evropská komise přistupuje k **administrativní unifikaci regionů**
- **Vytvoření úrovně NUTS**, zlepšení sledování rozdílů mezi NUTS

Regionální politika – úrovně

- **Úroveň NUTS**, do níž má být zařazena určitá správní jednotka, se určuje na základě těchto hranic počtu obyvatel:

Úroveň	Nejméně	Nejvíce
NUTS 1	3 miliony	7 milionů
NUTS 2	800 000	3 miliony
NUTS 3	150 000	800 000

- **Systém NUTS 2 slouží jako referenční rámec pro:**
 - Sběr dat a harmonizaci statistik
 - Socio-ekonomické analýzy regionů
 - Efektivní cílení plateb

NUTS 1		NUTS 2		NUTS 3	
	kód		kód		kód
Česká republika	CZ0	Praha	CZ01	Hlavní město Praha	CZ010
		Střední Čechy	CZ02	Středočeský kraj	CZ020
		Jihozápad	CZ03	Jihočeský kraj	CZ031
				Plzeňský kraj	CZ032
		Severozápad	CZ04	Karlovarský kraj	CZ041
				Ústecký kraj	CZ042
		Severovýchod	CZ05	Liberecký kraj	CZ051
				Královéhradecký kraj	CZ052
				Pardubický kraj	CZ053
		Jihovýchod	CZ06	Kraj Vysočina	CZ063
Jihomoravský kraj	CZ064				
Střední Morava	CZ07	Olomoucký kraj	CZ071		
		Zlínský kraj	CZ072		
Moravskoslezsko ^[p 1]	CZ08	Moravskoslezský kraj	CZ080		
hranice a kódy regionů NUTS 2		spojení krajů do NUTS 2		NUTS 3, identické s kraji	

**MUNI
SPORT**

Jaké znáte fondy EU?

Fondy EU – regionální politiky v ČR

1) Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR)

- Na modernizaci a posilování hospodářství
- Podporuje projekty např. výstavba silnic, železnic, rozvoj a obnova sportovních areálů, podpora inovačního potenciálu podnikatelů, rekonstrukce kulturních památek, výsadba regenerační zeleně...
- Založen v roce 1975 a dodnes je na objem finančních prostředků **největším fondem**
 - **IROP Integrovaný regionální operační program** – dotace na zlepšení kvality života v regionech, na 2021-2027 má vyčleněno 117,7 mld. Kč z tohoto fondu

2) Evropský sociální fond (ESF+)

- Již od roku 1957 podporuje **oblast zaměstnanost a rozvoj lidských zdrojů**
- Na **neinvestiční** (neinfrastrukturní) **projekty**
- **Např.** rekvalifikace nezaměstnaných, speciální programy pro osoby se zdravotním postižením, etnické menšiny....

Fondy EU – regionální politiky v ČR

3) Fond soudržnosti (FS) = Kohezní fond

- Určen na **podporu rozvoje chudších států**, nikoliv regionů
- Podporuje investiční projekty jen se zaměřením na dopravní infrastrukturu většího rozsahu (př. Transevropské sítě), ochranu životního prostředí, obnovitelné zdroje energie
- Vznikl v roce 1993

4) Evropský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) a Evropský zemědělský záruční fond (EAFRD)

- Nástroj na podporu **rozvoje venkova**
- Např. ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví, zlepšení životního prostředí krajiny a kvality života ve venkovských oblastech

Fondy EU – regionální politiky v ČR

5) Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond (ENRAF)

- Nástroj na podporu rybolovu
- Financuje aktivity týkající se **mořského i vnitrozemského rybolovu** (např. odbahňování rybníků), na modernizaci zpracovatelského průmyslu, modernizaci plavidel

6) Fond pro spravedlivou transformaci (FST)

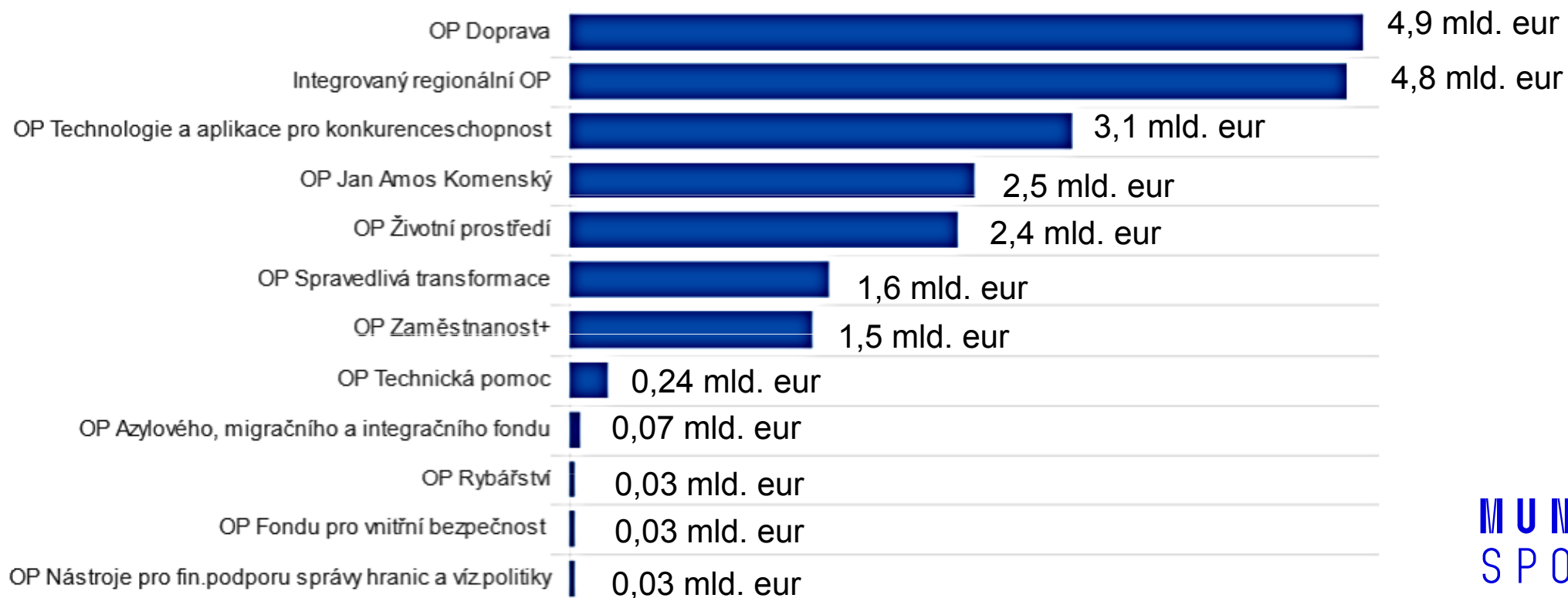
- V období **2021-2027 zcela nový program**
- Zaměřený na řešení dopadů odklonu od uhlí v nejvíce zasažených regionech (Karlovarském, Moravskoslezském a Ústeckém kraji)
- Cílem je zajistit dostatek pracovních míst pro pracovníky, kteří odcházejí z uhelného průmyslu i zlepšit životní prostředí

Další fondy – např.

- **Fond solidarity Evropské unie** – poskytuje rychlou pomoc při velké přírodní katastrofě
- **Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci** – financuje projekty na pomoc pracovníkům propuštěným v důsledku globalizace např. bankrotu velkého podniku, přemístění továrny mimo EU
- **Azylový migrační a integrační fond** – přispívá k účinnému řízení migračních toků, k podpoře integrace státních příslušníků třetích zemí do společnosti, k podpoře účinné návratové politiky, k provádění společné azylové politiky

Ukázka operačních programů 2021-2027

– Možné čerpání finančních prostředků z daných programů:

**MUNI
SPORT**

Unijní programy 2021-2027

Spravuje **Evropská komise**

Unijní programy – např.:

1) Horizont Evropa (HE) – zaměřený na výzkum a inovace, *představení programu* –

video 5 min <https://www.horizontevropa.cz/cs/vice-programu-horizont-evropa/strucne-programu-horizont-evropa/informace>

2) Program Digitální Evropa (DEP) – pro rozsáhlou digitální transformaci (umělá inteligence, kybernetická bezpečnost...)

3) Erasmus+ - podporuje mezinárodní spolupráci a výjezdy do zahraničí ve všech sférách vzdělávání, v odborné přípravě a v **oblasti mládeže a sportu**

https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/unijni-programy-2021_2027

[https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/unijni-programy-\(1\)/lidske-zdroje,-socialni-soudrznost-a-hodnoty/erasmus](https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/unijni-programy-(1)/lidske-zdroje,-socialni-soudrznost-a-hodnoty/erasmus)

Do NextGenerationEU patří programy:

ReactEU

Horizont Evropa

InvestEU

Rozvoj venkova

Fond pro spravedlivou transformaci

RescEU

750 mld. eur

Otázky k diskusi

- 1. Považujete za správné zadlužení EU na cca 20 let kvůli nástroji NextgenerationEU?**
- 2. Využili jste někdy čerpání finančních prostředků z EU?**

Zdroje

- European Union: [www. Europa.eu](http://www.europa.eu)

- https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/recovery-plan-europe_cs
- <https://www.dotaceu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/informace-o-fondech>
- .
- .
- .

- Lacina, L., Ostřížek, J. et al. (2012). *Učebnice evropské integrace*. Brno: Barister & Principal
- Janků, M., & Janků, L. (2012). *Právo EU po Lisabonské smlouvě*. Ostrava: KeyPublishing
- Fiala, P., Krutílek, O., & Pitrová, M. (2018). *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury